Unutuldu gitti neredeyse… Unutmak da kendini sosyalist olarak görenlerin büyük çoğunluğunun işine geliyor çünkü unutmasalar üç sosyalist merkezde yaşanan büyük değişiklikleri –SSCB, Çin, Arnavutluk- açıklamak zorunda kalacaklar. Bunun için ya "demokrasi yoktu" gibi kimseyi ikna etmeyen sudan gerekçeler bulacaklar ya da bir şey söyleyemeyecekler.

TKP arada bir hatırlıyor; geçmişin şanlı günlerinden örnekler veriyor ama ne oldu da bu şanlı günler kayboldu, cevap bulunmuyor.

Arnavutluk Emek Partisi yandaşı EMEP'in işi de zordur. O zamanki iddialarına göre AEP dünyanın biricik marksist-leninist partisiydi. Enver hoca 1985'te öldü, yedi yıl sonra Arnavutluk adlı sosyalist bir ülke yoktu. Arnavutluk büyük hızla ABD'ye yaklaşacaktı.

Nasıl açıklayacaksınız bunu? Boş ver, unutalım daha iyi…

Çin'deki durum daha da kötüdür. Mao 1976'da öldü, sadece üç yıl sonra Çin Komünist partisi Mao'nun sosyalizmle ilgili görüşlerini –sosyalizmde sınıf mücadelesi gibi- reddetti. Mao'nun birkaç kere tasfiye ettiği, Kültür Devrimi'nin iki hedef kişisinden olan Deng Xiaoping partide yeniden ön plana çıkacaktı.

Geri dönüş mü oldu, ama bu kadar çabuk nasıl oldu?

Bunun birikimi önemli oranda önceden varmış, başka bir açıklama mümkün değildir.

Sosyalist partilerden TİP'e gelince, bu parti üzerinde durmaya değer mi diye önce düşündüm. Bunlar boş insanlar… Teorik olarak –hele de Metin Çulhaoğlu öldükten sonra- tümüyle boş oldular. Pratikte popülizm ve boşluklara oynamanın dışında becerileri yoktur.

Bunlar yeni özellikler değildir. Önceki TİP'in önder üçlüsünü –Behice Boran, Nihat Sargın, Osman Sakalsız- pratikte tanıyorum. Birkaç yıl Sol Birlik içinde birlikte bulunduk ve çalıştık. Çok sayıda toplantı yaptık.

Uzun yıllarını sosyalizm mücadelesine adamış, bunun için hapse girmiş, sürgüne gitmiş insanlardır ve bu yönleriyle saygı duyulmalıdır. Ama şurası da gerçektir: TİP 1965-1969 dönemi performansını bir daha gösterememiş, ilk TİP'ten sonraki İkinci TİP'te de o dönemle idare etmiştir. Teoride ve pratikte boş bir partidir ve şimdiki de eskisinin devamıdır.

Bu insanlardan sosyalist tarihle ilgili açılım yapmaları hiç ama hiç beklenemez.

Metin Çulhaoğlu okuyan ve yabancı dil –İngilizce- bilen bir insandı. Vefatından kısa süre önce yaptığı bir açılamaya iyice hayret etmiştim: Rusya Federasyonu emperyalist bir ülke değildir.

Metin mutlaka Lenin'in Sosyalizm ve Savaş başlığı altında makalelerinin toplandığı kitabı okumuştur. Burada Lenin'in Çarlık için "feodal emperyalist" belirlemesini de mutlaka okumuştur. Klasik teorinin dışına çıkamamak bilgili insanlardan bile önemli sorun olabiliyor.

Klasik sömürgecilik ya da işgale dayanan sömürgecilik 1960'lı yıllara kadar sürdü. Lenin, Emperyalizm kitabını 1915'te yazmıştı ve o yıllarda Latin Amerika ülkeleri dışında yeni sömürge yok gibiydi.

Klasik sömürgecilik sona erip yeni sömürgecilik başlamadı, bu ikisi daima iç içe oldu.

ABD'nin Irak işgaline yeni sömürgecilik diyemezsiniz herhalde?

Dedim ya, teorik olarak boş bir parti ve işin gerçeği ötekiler de dolu değildir.

20. yüzyılda sanki bir şey olmamış gibi aynı şeyleri savunuyorlar…

Ne diyeyim, kendileri ikna oluyorsa mesele yok da denebilir ama er ya da geç 20. yüzyıl sosyalizminin soruları karşınıza çıkacaktır.